selle kõrval kihelkonna- ja sillakohtunikuna (1875—82), oli Pärnu maakonna aadli saadik ja Pärnu linnanõunik ning linnapea abi; valiti 1899. a. maanõunikuks, täitis aa. 1906—08 resideeriva maanõuniku kohuseid ning sai a. 1908 maamarssaliks, kelleks jäi kuni 1918. a., olles selle juures 1912. a. peale Riiginõukogu liige mõisnikkonna valimisel. P. on olnud Liivimaa aadli juhtivaid ning tegevamaid mehi ajal, kus väliste ja sisemiste sündmuste mõjul päevakorrale kerkisid algatused ning võimalused Baltimaade sisemise korra muutmiseks. Oma seisukohale ja sidemetele vastavalt oli P. energiliselt tegev, et mõjustada maa seisundi arenemist otseses ühenduses ajalooliselt kindlaks kujunenud vormidega ja juhtmõtetel, mis vastasid kohaliku rüütelkonna minevikus juurduvale orientatsioonile. Resideeriva maanõunikuna mõjustas P. a. 1906 sõjaväeosade saatmist Peterburist Baltimaade rahustamiseks. 1905. a. sündmuste tagajärjel ellukutsutud Balti kindralkuberneri erinõukogus (töötas 12.—14. VII 1906 ja 20. VII—30. IX 1907) ja Liivi kubermangu nõukogus (peamiselt 20. XI—2. XII 1906), kus rüütelkonna, linnade ja talupoegade asemikkude osavõttel harutusele tulid kohalikud agraar-, omavalitsuse-, kiriku-, kooli- ning kohtuküsimused kõigi rahvakihtide lepitamise ja ühendamise mõttes, esindas P. mõjuvalt rüütelkonna seisukohti ilma kooskõla leidmata nõukogudes töötavate Eesti ja Läti haritlastega. Kindralkuberneri erinõukogus, milles talupoegade esindus oli tuntavas vähemuses, vastuvõetud otsused ja esitised ei leidnud P. korduvatest püüetest hoolimata Peterburis poolehoidu, kuna neid ka Eesti ja Läti mõõduandvad ringkonnad ei toetanud; sama saatuse osaliseks said teisedki rüütelkonna algatused kohalikkude olude muutmiseks »ajaloolisel alusel«. Riiginõukogu liikmena esitas P. samuti Balti aadli seisukohta kodumaasse puutuvates küsimustes. Suurt võõrastust äratas ning kutsus esile mõjuva protestide laine Eesti avaliku arvamise poolt P. esinemine 1914. a. jaanuaris Riiginõukogus, kus ta joogikohtade sulgemise õiguse kohta käiva seaduse-eelnõu arutamisel Läänemere-mail võitluses alkoholismi vastu tunduvaks teguriks kasvanud karskusliikumist iseloomustas politiliselt kahtlase ja riigivastase nähtusena. Kui 12. IV 1918 Riias Balti ühendatud maanõukogu (Landesrat) okupatsioonivõimu korraldusel kokku astus, valiti P. selle esimeheks. Maanõukogu ignoreeris täiesti 30. III 1917. a. Eesti omavalitsuse seaduse põhjal ellu kutsutud Eesti Maapäeva otsust kõrgema võimu kohta Eestis, samuti Eesti Vabariigi väljakuulutamise tõsiasja, ja võttis enesele Riiga käsutatud Eesti vallavanemate protestist hoolimata õiguse teha lõplikke otsuseid maa edaspidise saatuse kohta. Selle juures ei avaldanud maanõukogu mingit tegevust maa pärisrahvaste, eestlaste ja lätlaste, rahvusliku ja kultuurilise omapärasuse, enesemääramise ja omavalitsuse õiguse kaitsmisel okupatsioonivõimu hoolimatute võtete vastu. Nov. alul s. a. uuesti kokkuastunud maanõukogu seadis koguni kokku Saksa riigi osana mõeldud Balti osariigi ajutise valitsuse, eesotsas P.-ga, mis aga Saksamaal varssi alganud revolutsiooni tõttu ei saanud tegevusse astuda. Okupatsiooni lõppedes asus P. Saksamaale, kust hiljemini tagasi tuli Eestisse ja suri 17. VI 1925 Pärnus.

Alb. acad., 8824; Rigasche Rundschau 1925, nr. 138; A. v. Tobien, Die Livländ. Ritterschaft (1925), lk. 28—30, 74—75, 446—55; H. Kruus, Saksa okkupatsioon Eestis (1920); Ed. Laaman, Eesti lahkumine Vene riigist 1917—20 (1920); Post. 1914, nr. 15, 16, 19, 20. *T.*

PILL, Mihkel, põllutulunduse tegelane, sünd. 26. XII 1883 Viljandimaal Tarvastu v. Oina talu rentniku pojana, õppis aa. 1906—16 Tartu ülikoolis loodusteadust, viimaseil aa. ka põllutulundusteadust, eriti seemneasjandust; sõjaolude tagajärjel jäi ülikool lõpetamata. Üliõpilasena pidas P. aa. 1910—11 isa talu, kus tal huvi tekkis seemneja sordiarenduse küsimuste vastu, ja asus a. a. 1912 dr. A. Eisenschmidt'i (vt.) kaasabil Tartu E. Põllumeeste Seltsi juurde asutatud seemnevilja toimkonna asjaajajaks. Ilmasõja ajal täitis P. mitmesuguseid ülesandeid sõjaväe ja rahva toitlusvarustuse alal. A. 1919 kutsuti ellu ülalmainitud toimkonna asemel Tallinnas P.-i kaastegevusel Eesti Sordiparanduse Selts ja Eesti Seemnevilja Ühisus, millede tegevusest P. senini on osa võtnud. A. 1920 asus ta Jõgevale, kus senini (1928) teotseb Eesti Sordiparanduse Seltsi ülalpeetava sordikasvanduse juhatajana. Oma erialal on P. täiendunud enne ilmasõda Saksamaal, Rootsis ja Soomes ja viibis a. 1925 Põhja-Ameerika Uhendriiges ja Kaanadas *International Education Board*'i stipendiaadina. P.-i sulest on ilmunud järgmised raamatud: Pärivus (Tartu, 1913), Sordikasvatus, Üldine osa (Tartu, 1914), sama teose eriosa I (Kartul. Lina. Kõrsviljad. Tartu, 1918) ja II (Heinataimede sordiparandus. Tartu, 1920), Meile tähtsamad põllutaimede sordid (Tartu, 1921), Seemne- ja sordikasvatus Eestis (Tartu, 1923), Seemnekasvataja Aabits (Tartu, 1925), Seemnevilja külviväärtus (Tartu, 1925), Seemnevilja puhastus- ja sortimispunktid (Tartu, 1927) Peale selle on P. tõlkinud W. Bölsche' »Inimese põlvenemise« (Tartus, 1906, II tr. 1907, III tr. 1913) ja